

คู่มือการปฏิบัติงานรายบุคคล

นางชุตีปภา วรเดชนันทสกุล
ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ

กลุ่มนิเทศ ติดตามและประเมินการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต 1

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

กระทรวงศึกษาธิการ

คำนำ

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เป็นกลุ่มที่ดำเนินการเกี่ยวกับ กระบวนการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลการจัดการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษา การนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา ส่งเสริม พัฒนา สื่อนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา งานเลขานุการคณะกรรมการการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา และร่วมสนับสนุนการปฏิบัติงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง โดยมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบ ในการปฏิบัติงานให้กับศึกษานิเทศก์ทุกคนได้ปฏิบัติงานตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ กำหนดให้ทุกคนจัดทำคู่มือการปฏิบัติงานในหน้าที่ที่รับผิดชอบ นางชุติปภา วรเดชนันทสกุล จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานฉบับนี้ขึ้น เพื่อเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะมีประโยชน์และเป็นแนวทางในการดำเนินงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานต่อไป

นางชุติปภา วรเดชนันทสกุล
ศึกษานิเทศก์ สพป.อุบลราชธานี เขต ๑

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
ตอนที่ ๑ บทบาทหน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์	๑
งานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบตามมาตรฐานตำแหน่ง	๑
งานตามขอบข่าย ภารกิจของกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา	๑
ภารกิจ สาระความรู้ และ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ	๒
ตอนที่ ๒ กลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้	๔
งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย	๔
งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน	๕
งานศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้	๖
ตอนที่ ๓ ะบวนงานกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้	๗
ชื่องาน	๗
วัตถุประสงค์	๗
ขอบเขตของงาน	๗
คำจำกัดความ	๗
ขั้นตอนการปฏิบัติงาน	๘
ตอนที่ ๔ ภารกิจงานที่ได้รับมอบหมาย	๑๒
งานที่ได้รับมอบหมาย	๑๒
งานกลุ่มสาระการเรียนรู้	๑๒
งานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา	๑๓
งานพิเศษ งานโครงการที่รับผิดชอบ	๑๔

ตอนที่ ๑

บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบของศึกษานิเทศก์

๑. งานตามหน้าที่ ความรับผิดชอบตามมาตรฐานตำแหน่ง

ศึกษานิเทศก์ทุกคน ในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการและงานนิเทศการศึกษา เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ดังนี้

๑.๑ งานนิเทศการศึกษา โดยส่งเสริมให้สถานศึกษาบริหารหลักสูตรสถานศึกษา จัดกระบวนการ เรียนรู้ มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา พัฒนาการวัดและ ประเมินผลการศึกษา พัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

๑.๒ การศึกษา ค้นคว้าทางวิชาการ เพื่อจัดทำเป็นเอกสาร คู่มือและสื่อใช้ในการปฏิบัติงานและ เผยแพร่ให้ครูได้ใช้ในการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนการสอน

๑.๓ การวิเคราะห์ วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ นวัตกรรม และ เทคโนโลยีทางการศึกษา พัฒนาระบบการบริหารงานวิชาการ พัฒนามาตรฐานและการประกันคุณภาพ การศึกษา เพื่อใช้ในการปฏิบัติงานและเผยแพร่แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูและผู้นสนใจทั่วไป

๑.๔ การติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อเป็นข้อมูลและสารสนเทศในการวางแผนการ นิเทศและการพัฒนางานวิชาการ

๑.๕ ปฏิบัติงานอื่นๆ ที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

๒. งานตามขอบข่าย ภารกิจของกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุบลราชธานี เขต ๑ เป็นกลุ่มงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับการนิเทศการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการ พัฒนาระบบบริหารและจัดการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็ง ในการบริหาร และจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพมาตรฐานเท่าเทียมกัน โดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน ส่งผลให้ผู้เรียน ทั้งระบบ นอกกระบบ และตามอัธยาศัย เกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการศึกษา โดยปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวกับงานวิชาการและงานนิเทศ การศึกษาเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน ศึกษา ค้นคว้าทางวิชาการและวิเคราะห์ วิจัย ติดตาม ตรวจสอบและประเมินผล เพื่อพัฒนาการจัดการ เรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่ได้รับมอบหมาย โดยให้มีความรู้ ความ เข้าใจในหลักการนิเทศการศึกษา หลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ การวัด การ ประเมินผลการศึกษา การ ประกันคุณภาพการศึกษา ระบบดูแลช่วยเหลือครูและนักเรียนในระดับสูง มีความสามารถในการวางแผนการนิเทศการศึกษา งานวิชาการ งานติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการจัดการศึกษา และจัดทำรายงาน โดยแสดงให้เห็นว่ามีการวิจัยและพัฒนา สร้างองค์ความรู้ใหม่ เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาการ นิเทศการศึกษา มีการ เผยแพร่อย่างกว้างขวาง มีการถ่ายทอดและได้รับการยอมรับและมีการพัฒนาตน และพัฒนาวิชาชีพ มีเทคนิคขั้นสูงในการนิเทศอย่างมีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล สามารถพัฒนา นวัตกรรมการนิเทศการศึกษาจนเป็นแบบอย่างแก่วิชาชีพ ส่งผลให้ครูและบุคลากรในเขตพื้นที่การศึกษา สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร มีคุณภาพ ตามมาตรฐานการศึกษาของเขต พื้นที่การศึกษาและกระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้มีความรู้ คุณธรรม จริยธรรมและ จรรยาบรรณวิชาชีพ

๓. การกิจ สารความรู้ และ ลักษณะงานที่ปฏิบัติ

๑. การนิเทศการศึกษา ได้แก่ หลักการและรูปแบบการนิเทศ วิธีการและกระบวนการนิเทศ กล ยุทธการนิเทศการศึกษาใน เรื่องการวิเคราะห์พฤติกรรมการณ์เทศการศึกษา การสร้างทักษะในการนิเทศ การใช้กลยุทธ์ในการนิเทศ การนำนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการนิเทศ การควบคุมและการประเมินเพื่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา การนิเทศภายใน โดยสามารถวิเคราะห์ วิจัย ส่งเสริมให้ข้อเสนอแนะเพื่อ พัฒนาระบบการนิเทศภายในสถานศึกษาได้ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการจัดกระบวนการ เรียนรู้การสอนและการบริหารจัดการการศึกษา ประสาน สนับสนุนและเผยแพร่ผลงานด้านการนิเทศ การศึกษาแก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เทคนิคการนิเทศได้อย่างหลากหลายด้านความเป็นกัลยาณมิตร

๒. นโยบายและการวางแผนการศึกษา ได้แก่ ระบบและทฤษฎีการวางแผน บริบททาง เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองไทยที่มีอิทธิพลต่อการศึกษา แผนการศึกษาระดับชาติและระดับต่างๆ การ วิเคราะห์และกำหนดนโยบายการศึกษา การวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การพัฒนาและประเมิน นโยบายการศึกษา โดย สามารถให้คำแนะนำ ปรีกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูล และรายงานผลเพื่อ จัดทำนโยบาย แผนและการติดตาม ประเมินผลด้านการศึกษา ให้คำแนะนำปรีกษาเกี่ยวกับการกำหนด นโยบายและการวางแผนดำเนินงานและการประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา ให้คำแนะนำปรีกษา เกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่มุ่งให้เกิดผลดี คุ่มค่าต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา สังคม และสิ่งแวดล้อม

๓. การพัฒนาหลักสูตรและการสอน ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับหลักสูตร การสร้างหลักสูตร สถานศึกษา หลักการพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ จิตวิทยาการศึกษา การวัดและการประเมินผล การจัดการศึกษาพิเศษ โดยสามารถให้คำแนะนำ คำปรีกษา เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สาธิตแนะนำ ครูให้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ได้เต็มศักยภาพของผู้เรียน ประเมินหลักสูตรและการน าหลักสูตรไปใช้

๔. การประกันคุณภาพการศึกษา ได้แก่ การบริหารคุณภาพ การประกันคุณภาพการศึกษา มาตรฐานคุณภาพการศึกษา กระบวนการประเมินคุณภาพภายในและภายนอกสถานศึกษา สามารถศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การจัดทำ มาตรฐาน และการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา โดยนิตเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผลกา ประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ให้คำปรีกษา ข้อเสนอแนะและ การวางระบบการจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา เพื่อการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและ พร้อมรับการประเมินภายนอก

๕. การบริหารจัดการการศึกษา ได้แก่ หลักและระบบขบช่วยการจัดการศึกษา หลักการ บริหารจัดการ การศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน การปฏิรูปการศึกษา กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องกับ การจัดการศึกษาโดย สามารถให้คำปรีกษาแนะนำการจัดการศึกษาให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเจตนารมณ์ของการศึกษานิเทศก์การบริหาร จัดการสถานศึกษาไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ บริหารจัดการศึกษาโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน

๖. การวิจัยทางการศึกษา ได้แก่ ระเบียบวิธีวิจัย กระบวนการวิจัย การน าผลการวิจัยไปใช้ โดย สามารถให้คำแนะนำปรีกษาเกี่ยวกับการน ากระบวนการวิจัยไปใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอน การสอน ให้คำแนะนำปรีกษาเกี่ยวกับการน าผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ดำเนินการวิจัยเพื่อ สร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ด้านการเรียนรู้และการจัดการศึกษา

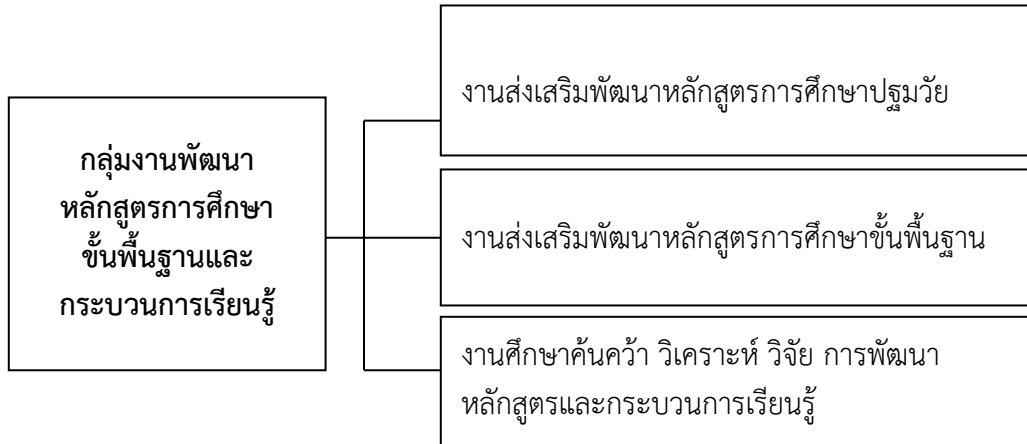
๗. กลวิธีการถ่ายทอดความรู้ แนวคิด ทฤษฎี และผลงานทางวิชาการ ได้แก่ กลวิธีการนำเสนอความรู้ แนวคิดทฤษฎีที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ การเขียนรายงาน บทความ ผลงาน ผลการศึกษา ค้นคว้า ฯลฯ การวิเคราะห์ วิจัยผลงานวิชาการอย่างสร้างสรรค์โดยสามารถเขียนเอกสารทางวิชาการ ประเภทต่างๆ แนะนำและให้คำปรึกษาการเขียนเอกสารทางวิชาการแก่คุณครูและบุคลากรทางการศึกษา น าเสนอความรู้ แนวคิด ทฤษฎี ด้วยวิธีการที่หลากหลาย และเหมาะสมต่อการเรียนรู้

๘. การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ ได้แก่ หลักการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอินเทอร์เน็ต คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ระบบมัลติมีเดียแบบ ปฏิสัมพันธ์ ส านักงานอัตโนมัติ โดยสามารถใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อการพัฒนาตนและการพัฒนางานได้อย่างเหมาะสม ให้คำปรึกษา แนะนำ การใช้เทคโนโลยี สารสนเทศ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาแก่สถานศึกษา

๙. คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับศึกษานิเทศก์ ได้แก่ คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับ ศึกษานิเทศก์ จรรยาบรรณของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยปฏิบัติตนตาม จรรยาบรรณของวิชาชีพศึกษานิเทศก์ มีหลักธรรมในการนิเทศและ ประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดี

ตอนที่ ๒

งานกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้

๑. งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

๑. ศึกษานโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน รวมทั้งวิเคราะห์แนวโน้มและทิศทางในการจัดการศึกษาปฐมวัย

๒. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ทั้งในและต่างประเทศ

๓. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษามีความพร้อมในการจัดการศึกษาปฐมวัยในรูปแบบที่เหมาะสมกับศักยภาพของสถานศึกษา โดย

๓.๑ พัฒนาครู ผู้บริหาร ให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถจัดการศึกษาปฐมวัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรได้

๓.๒ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

๔. นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และให้ความช่วยเหลือสถานศึกษาในด้านการพัฒนาหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง

๕. ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ที่จัดการศึกษา เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

นักเรียนก่อนวัยเรียน ได้มีโอกาสเข้ารับการศึกษาอย่างทั่วถึง ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้โดยครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และมีความทันสมัยอยู่เสมอ

๒. งานส่งเสริมพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

๑. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๔๔ และมาตรฐานการเรียนรู้ทั้ง ๘ กลุ่มสาระรวมทั้งกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

๒. ศึกษา รวบรวมข้อมูลและจัดทำระบบสารสนเทศ รวมทั้งส่งเสริมให้สถานศึกษาดำเนินการดังนี้

๒.๑ ศึกษาหลักการ แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

๒.๒ รวบรวมข้อมูลแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการหลักสูตร

๓. พัฒนาคู่มือ ผู้บริหารสถานศึกษา ให้มีความรู้ ความเข้าใจในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๔. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

๕. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดหลักสูตรเฉพาะด้าน เช่น โรงเรียน ๒ ภาษา โรงเรียนตามแนวพุทธ โรงเรียนกีฬา โรงเรียนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โรงเรียนอัจฉริยะ

๖. ส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น Home School การศึกษาที่จัดในสถานประกอบการ ฯลฯ เป็นต้น

๗. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูออกแบบการเรียนรู้และจัดการเรียนรู้ตามแนวปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

๘. ส่งเสริมและสนับสนุนให้สถานศึกษา พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลจากการวิจัยในชั้นเรียนและการนิเทศภายใน

๙. ดำเนินการนิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา และนำข้อมูลมาใช้ในการวางแผนพัฒนา

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

นักเรียนวัยเรียนทุกคนที่อยู่ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการจัดการเรียนรู้โดยครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความรู้ ความเข้าใจการศึกษาขั้นพื้นฐานตามแนวปฏิรูปการเรียนรู้ และมีความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๓. งานศึกษา ค้นคว้า วิเคราะห์ วิจัยการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

๑. ศึกษาสภาพปัญหา งานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
๒. ดำเนินการวิจัยการบริหารหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้
๓. สนับสนุนการศึกษา วิเคราะห์ วิจัย การพัฒนาหลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนรู้ของครู
ผู้บริหารตลอดจนผู้เกี่ยวข้อง
๔. เผยแพร่ผลงานการศึกษา วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนากระบวนการเรียนรู้
๕. นำผลการวิจัยไปกำหนดนโยบายเพื่อพัฒนางานบริหารหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

สถานศึกษามีผลการศึกษา วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้

ตอนที่ ๓

กระบวนการงานกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้

๑. ชื่องาน (กระบวนการงาน)

ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อให้การปฏิบัติงานของกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ สามารถดำเนินการเป็นไปตามเป้าหมาย บรรลุผลตามภารกิจขององค์กร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้จัดทำคู่มือการปฏิบัติงานขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

๑. เพื่อพัฒนาระบบการปฏิบัติงานของกลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้ กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและสามารถดำเนินการบรรลุผลตามเป้าหมาย

๒. เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา

๓. ขอบเขตของงาน

เป็นแนวทางสำหรับกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

๔. คำจำกัดความ

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (Basic Education Curriculum) หมายถึง หลักสูตรที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนในระดับการศึกษาที่ต่ำกว่าอุดมศึกษา โดยมุ่งหวังให้ผู้เรียนมีความสมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา อีกทั้งมีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิต และมีคุณภาพได้มาตรฐานสากลเพื่อการแข่งขันในยุคปัจจุบัน หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานประกอบด้วยส่วนที่เป็นแกนกลางซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานส่วนกลางและส่วนที่มีสาระสอดคล้องกับสภาพชุมชนและท้องถิ่นซึ่งสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนดกรอบหลักสูตร ร่วมกับสถานศึกษาและท้องถิ่น นอกจากนี้ยังมีส่วนที่เป็นเนื้อหาสาระที่สถานศึกษาแต่ละแห่งสามารถกำหนดเพิ่มเติมขึ้นเองได้ เพื่อให้สอดคล้องเหมาะสมกับความสนใจ ความต้องการ และความถนัดของผู้เรียน

การศึกษาปฐมวัย (Early Childhood Education) หมายถึง การศึกษาที่มุ่งอบรมเลี้ยงดูเด็กก่อนการศึกษาภาคบังคับ เพื่อเตรียมเด็กให้มีความพร้อมทุกด้านในการที่จะเข้ารับการศึกษาต่อไป การจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาอาจจัดเป็นสถานรับเลี้ยงเด็ก ศูนย์เด็กปฐมวัยโรงเรียนอนุบาล ศูนย์เด็กก่อนเกณฑ์ในวัด หรือมัสยิด หรือจัดเป็นชั้นเด็กเล็กในโรงเรียนประถมศึกษา

กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น (Local Curriculum Framework) หมายถึง กรอบทิศทาง ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งจัดทำโดยเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบในระดับท้องถิ่น มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ เป้าหมายและจุดเน้นในการพัฒนาผู้เรียนในท้องถิ่น สาระ การเรียนรู้ท้องถิ่น และการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับท้องถิ่น สถานศึกษาในเขตพื้นที่นั้น ๆ จะใช้ข้อมูลในกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นเป็นแนวทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ และเป็นสมาชิก ที่ดีของสังคม มีความรักและหวงแหนมรดกทางสังคม มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหา การแก้ปัญหา การดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพในชุมชน

๕. ขั้นตอนการปฏิบัติงาน

๑. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

๑.๑ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ หลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางทั้ง ๘ กลุ่ม สาระการเรียนรู้

๑.๒ ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการหลักสูตร แนวทางการจัดการเรียนรู้ แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน แนวทางการวัดผลและประเมินผล แนวทางการวัดผลและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในพื้นที่ รวมทั้งศึกษาสภาพปัญหา บริบททางสังคม และความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๑.๓ ดำเนินการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม และเผยแพร่ให้สถานศึกษาในสังกัดนำไปใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

๑.๔ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๑.๕ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลาง กรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่น และความต้องการ จุดเน้นของสถานศึกษาด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม

๑.๖ ส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา และชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษา

๑.๗ นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อให้เกิดการปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้มีคุณภาพ

๑.๘ ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพหลักสูตร

๑.๙ สรุปรายงาน และเผยแพร่ผลการใช้/การพัฒนาหลักสูตร

๒. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

๒.๑ วิเคราะห์ สังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ทิศทางการพัฒนาการศึกษาปฐมวัย รวมทั้งศึกษาศึกษาสภาพปัญหา บริบททางสังคม และความต้องการของท้องถิ่น ชุมชน แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

๒.๒ ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ให้มีความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาและใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖

๒.๓ ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๔๖ ด้วยกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วม และนำไปใช้จัดประสบการณ์และกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนทุกด้านอย่างสมดุล

๒.๔ ส่งเสริมและประสานความร่วมมือระหว่างสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และชุมชนอย่างสม่ำเสมอเพื่อร่วมมือช่วยเหลือกันในการพัฒนา และใช้หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัย

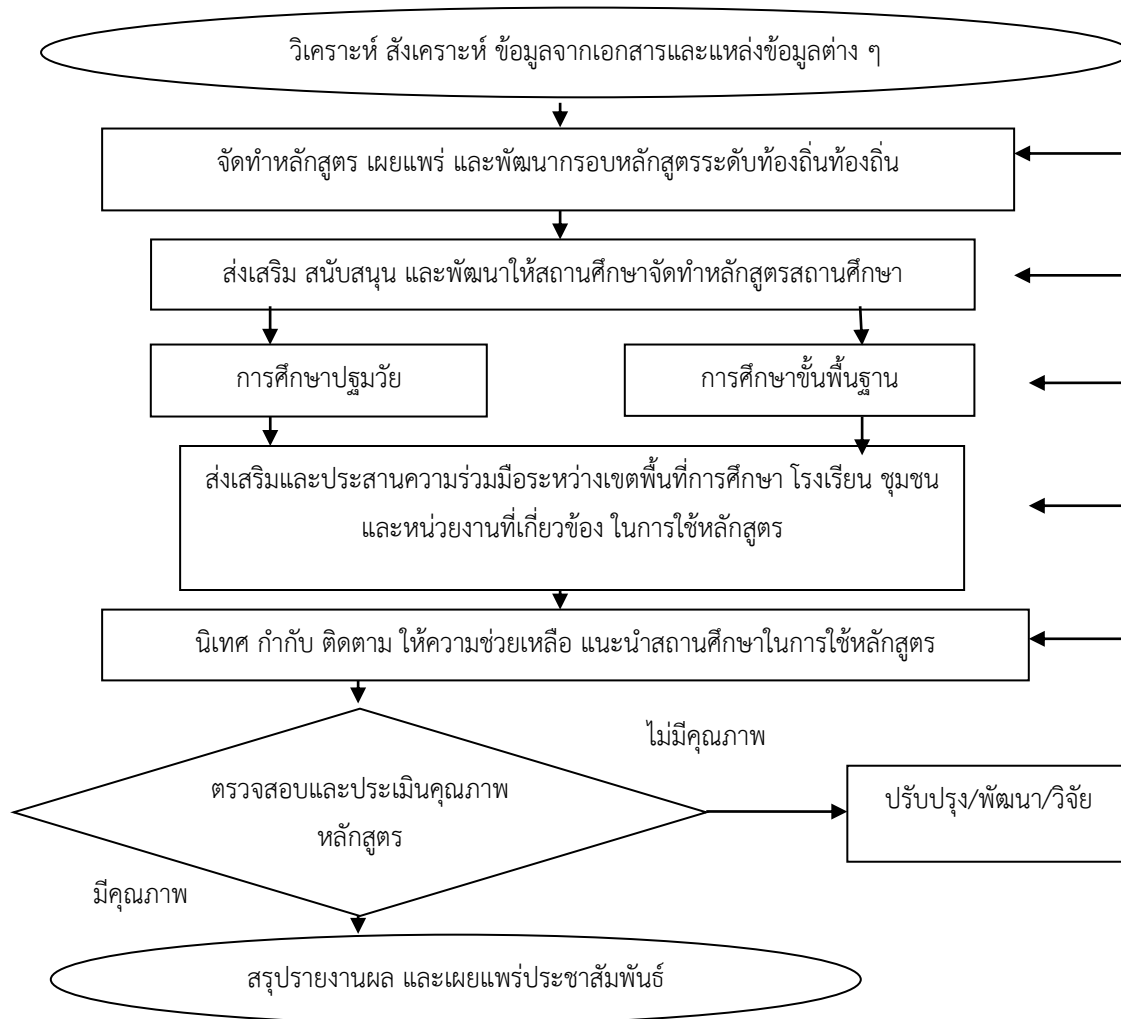
๒.๕ ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานอื่น ที่จัดการศึกษาปฐมวัย เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรมการศาสนา สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงสาธารณสุข เป็นต้น

๒.๖ นิเทศ กำกับ ติดตาม ให้คำแนะนำ ช่วยเหลือผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเพื่อให้เกิดการปรับปรุง/พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ

๒.๗ ตรวจสอบ และประเมินคุณภาพหลักสูตร

๒.๘ สรุปรายงาน และเผยแพร่ผลการใช้/การพัฒนาหลักสูตร

๖. Flow Chart การปฏิบัติงาน

๗. แบบฟอร์มที่ใช้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กำหนดตามความเหมาะสม

๘. เอกสารอ้างอิง

๑. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๒. แนวทางการบริหารจัดการหลักสูตรตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๓. แนวทางการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๔. แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑

๕. แนวปฏิบัติการวัดและประเมินผล ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๖. แนวทางการวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑ ¹²
๗. แนวทางการตรวจสอบองค์ประกอบหลักสูตรสถานศึกษาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๘. แนวทางในการจัดทำกรอบหลักสูตรระดับท้องถิ่นตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช ๒๕๕๑
๙. หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖
๑๐. คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช ๒๕๕๖
๑๑. พระราชบัญญัติการศึกษาเพื่อคนพิการ พุทธศักราช ๒๕๕๑

ตอนที่ ๓

ภารกิจงานที่ได้รับมอบหมาย

นางชุตติภา วรเดชนันท์สกุล ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ มีหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติงาน ดังนี้

งานที่ได้รับมอบหมาย

๑. ปฏิบัติหน้าที่หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและกระบวนการเรียนรู้
  ๒. ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการกลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา คนที่ ๔ ในกรณีที่ผู้อำนวยการกลุ่มและผู้ปฏิบัติหน้าที่แทน คนที่ ๑ - ๓ ไม่อยู่หรือไปราชการ
  ๓. ประสานงาน วางแผนการปฏิบัติงาน ในกลุ่มงานให้เป็นไปตามระเบียบ คำสั่ง และนโยบายของทางราชการ
- งานกลุ่มสาระการเรียนรู้**
- สาระการเรียนรู้ หมายถึง องค์ความรู้ ทักษะและค่านิยมที่ผู้เรียนควรเรียนรู้ เพื่อจะช่วยนำพาให้ บรรลุคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด กลุ่มสาระการเรียนรู้ หมายถึง กลุ่มขององค์ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันตามศาสตร์ต่างๆ โดยหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จัดแบ่งกลุ่มสาระการเรียนรู้เป็น ๘ กลุ่ม ได้แก่
- ๑) ภาษาไทย
  - ๒) คณิตศาสตร์
  - ๓) วิทยาศาสตร์
  - ๔) สังคม ศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม
  - ๕) สุขศึกษาและพลศึกษา
  - ๖) ศิลปะ
  - ๗) การงานอาชีพและเทคโนโลยี
  - ๘) ภาษาต่างประเทศ

มาตรฐานการเรียนรู้ (Content standards/Academic standards/Learning standards หมายถึง คุณภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนเป็นสิ่งที่ผู้เรียนพึงรู้และปฏิบัติได้เมื่อจบการศึกษาขั้น พื้นฐาน ความรู้ ความสามารถ ทักษะและคุณลักษณะที่ระบุไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้ถือเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียนทุกคน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาทั้งระดับชาติ เขตพื้นที่การศึกษาและ สถานศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุคุณภาพตามที่มาตรฐานกำหนด มาตรฐานการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานถือเป็นเครื่องมือสำคัญในการขับเคลื่อนและพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางในการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาทั้งในระบบ นอกกระบบ ตามอัธยาศัยและใช้สำหรับผู้เรียนทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แนวคิดดังกล่าวอยู่บนฐานความเชื่อ ที่ว่า ผู้เรียนทุกคนสามารถพัฒนาอย่างมีคุณภาพเท่าเทียมกันได้ ตัวชี้วัด (Indicators) หมายถึง สิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ ซึ่งสะท้อนถึงมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดมีลักษณะเฉพาะเจาะจงและมีความเป็นรูปธรรมในการนำไปใช้ในการกำหนดเนื้อหา การเรียนการสอน และเป็นเกณฑ์สำคัญสำหรับการวัดและประเมินผลเพื่อตรวจสอบคุณภาพผู้เรียน โดยทั่วไปจะมีการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อใช้ในการตรวจสอบผู้เรียนเป็นระยะๆ ในการพัฒนาไปสู่มาตรฐานการเรียนรู้ การกำหนดตัวชี้วัดดังกล่าวนี้ ในระบบ

การศึกษาบางแห่งอาจกำหนดไว้เป็นช่วงๆ ทุก ๓-๔ ปี แต่บางแห่งอาจกำหนดทุกระดับชั้น ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับบริบทการศึกษาแต่ละแห่ง (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา , ๒๕๕๓)

งานกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นกิจกรรมที่ศึกษานิเทศก์ต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนางานสถานศึกษาหรือครูผู้สอนในด้านการพัฒนาองค์ความรู้ ทักษะและคุณลักษณะที่กำหนดไว้ในมาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันตามศาสตร์ต่างๆ ดังนี้

- ๑) นิเทศ กำกับ ติดตามการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้ได้มาตรฐานตามเป้าหมายของหลักสูตร
- ๒) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม

ขั้นตอนและแนวการปฏิบัติ

๑. ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี หลักการการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และการนิเทศการศึกษา เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๒. ประสานงานกับผู้บริหารสถานศึกษา และคณะครูผู้สอนภาษาไทยเพื่อสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ และสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนได้เห็นความสำคัญ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๓. จัดประชุมเชิงปฏิบัติการครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ วัดและประเมินผลที่ตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัด
๔. ส่งเสริม สนับสนุนเพื่อยกระดับคุณภาพของกระบวนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
๕. นิเทศติดตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลของครูให้ตรงตามมาตรฐานและตัวชี้วัด
๖. ศึกษาค้นคว้าวิเคราะห์วิจัย แนวทางการจัดกระบวนการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลที่มีประสิทธิภาพ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
๗. รายงานผลการดำเนินงานการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ผลสำเร็จที่คาดหวัง

๑. ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สามารถจัดกระบวนการเรียนรู้ได้และมีการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ
๒. ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

๕. งานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา

ภาคีเครือข่าย หมายถึง กลุ่มบุคคล องค์กรที่มีเป้าหมายร่วมกัน มารวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อทำกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย (ร่วมคิด / วางแผน ร่วมทำ ร่วมประเมินผล) โดยมีความสัมพันธ์ แนวราบ มีความเสมอภาค และเรียนรู้ร่วมกันอย่างต่อเนื่อง งานกลุ่มเครือข่ายสถานศึกษา เป็นกิจกรรมที่ศึกษานิเทศก์ต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนางานของ สถานศึกษาในรูปของภาคีเครือข่าย ในการทำงานร่วมกันกับกลุ่มสถานศึกษาในลักษณะของเครือข่ายใน ด้านการประสานงาน (Coordination) ความร่วมมือ (Cooperation) การทำงานร่วมกัน (Collaboration) และการมี

ส่วนร่วม (Participation) ในการขับเคลื่อนคุณภาพการศึกษาและการปฏิบัติงานของสถานศึกษาครอบคลุม ๔ ภาระงาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงาน งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป นางชุติภา วรเดชนันท์สกุล ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ มีหน้าที่รับผิดชอบและปฏิบัติงาน ดังนี้

รับผิดชอบเครือข่ายสถานศึกษาที่ ๘ (เชียงใหม่ ๑) และเครือข่ายสถานศึกษาที่ ๑๔ (เชียงใหม่ ๘) ดังนี้
เครือข่ายสถานศึกษาที่ ๘ (เชียงใหม่ ๑) จำนวน ๖ โรงเรียน ประกอบด้วย

๑. โรงเรียนเชียงใหม่ (เจริญราษฎร์)
๒. โรงเรียนบ้านกุดกะเสียน
๓. โรงเรียนบ้านท่าไห (ไททอง)
๔. โรงเรียนบ้านโนนจานหนองแสง
๕. โรงเรียนไทยรัฐวิทยา ๒๘
๖. โรงเรียนบ้านท่าค้อ

เครือข่ายสถานศึกษาที่ ๑๔ (เชียงใหม่ ๘) จำนวน ๗ โรงเรียน ประกอบด้วย

๑. โรงเรียนบ้านชีทวน
๒. โรงเรียนบ้านหวาง
๓. โรงเรียนบ้านหนองฮีหนองแคน
๔. โรงเรียนบ้านหนองโนหนองดุน
๕. โรงเรียนบ้านท่าศาลา
๖. โรงเรียนบ้านเสียม(เสียมทองวิทยาคาร)
๗. โรงเรียนบ้านศรีศึกษา

๖. งานพิเศษ งานโครงการที่รับผิดชอบ

งานพิเศษ งานโครงการและตัวชี้วัด เป็นกิจกรรมที่ศึกษานิเทศก์ต้องปฏิบัติเพื่อพัฒนางานในหน้าที่ของศึกษานิเทศก์ที่เกี่ยวข้องกับงานพิเศษที่ไม่ใช่งานตามมาตรฐานตำแหน่ง รวมถึงงานโครงการและ ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของศึกษานิเทศก์ เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับการพัฒนาคุณภาพ การศึกษา รวมถึงเป็นฐานข้อมูลในการปฏิบัติงานหรือพัฒนางานในปีต่อไปในระดับเขตพื้นที่การศึกษา

นางชุติภา วรเดชนันท์สกุล ตำแหน่ง ศึกษานิเทศก์ชำนาญการพิเศษ รับผิดชอบงาน/โครงการตามนโยบาย ดังนี้

- ๑) นโยบายการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning)
- ๒) โครงการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้
- ๓) โครงการค่ายเยาวชน...รักษ่วงไพร เฉลิมพระเกียรติ ๖๐ พรรษา

สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี

คู่มือการปฏิบัติงาน นางชุติภา วรเดชนันทสกุล